

ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Eğitim Programları Işığında, "Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler" Yüksek Lisans Programının Oluşumu¹

Melih Ersoy, ODTÜ

Şehir Plancıları Odası tarafından benden istenilen yazı, 1993-1994 eğitim yılında öğrenci kabul etmeye başlayan ve ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümlerinin ortak programı olan, Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler yüksek lisans programı konusunda dergi okuyucularının bilgilendirilmesi ve bu çerçevede, kuruluşundan bu yana Bölümümüz eğitim programlarının genel bir değerlendirmesinin yapılması idi.

Ancak, Bölümümüzün geçmiş eğitim programlarının ayrıntılı bir değerlendirmesi çok daha kapsamlı bir çalışmayı gerektireceğinden, bu yazının ana temasının, "neden böyle bilyeni programa gerek duyulduğu" konusuna çekilerek, Bölümümüzün kuruluş yıllarından bu yana önerilen ve/veya uygulanan eğitim programlarının, bu tema çerçevesinde değerlendirilmesinin daha anlamlı olacağını belirttim. Bu nedenle, makalem yukarıda belirtilen tema ile sınırlı tutulmuştur.

Bilindiği gibi, ülkemizde özel bir eğitim dalı olarak kent ve bölge planlamanın gerekliliği ilk kez 1951 yılında yabancı uzmanlar tarafından belirtiliyor. Birleşmiş Milletler tarafından, hükümete konut ve planlama konularında danışmanlık yapmak üzere gönderilen uzman C.Abrams, o yıllarda Türkiye'de toplam plancı sayısının altı, mimarlık bölümü sayısının ise iki olduğunu açıkladıktan sonra Ankara'da öncelikle mimarlık ve planlama -kent, köy ve bölge ölçeklerinde- konularında eğitim verecek bir üniversitenin kurulmasının hızla büyüyen kentsel sorunlara çözüm bulunmasında ilk önemli adım olacağını vurgulamaktadır (Abrams,1966). ODTÜ, bu çerçevede 1956 yılında kurulmuş, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ise ancak 1961 yılında öğrenci kabul etmeye başlamıştır, ilk yıl toplam öğrenci sayısı 14, öğretim elemanı sayısı ise üç kişidir. 1968 yılından başlayarak yüksek lisans düzeyinde Bölge Planlaması eğitimine geçilmiş ve 1993 yılına dek yüksek lisans düzeyinde yeni bir girişimde bulunulmamıştır.

1961-1968 yıllarını kapsayan sürede bölümümüzde uygulanan eğitim programlarında temel vurgu, fiziksel planlama veya daha da dar anlamı ile imar planlama üzerinde olmuştur. Şehir planlama disiplini tek bir boyuta, fiziksel planlama boyutuna indirgeyen bu yaklaşımın gerekçeleri, bölüm öğretim üyesi kadrosunun ağırlıklı olarak mimar kökenli şehir plancılardan oluşması kadar, ülke düzeyinde şehir plancılarına yönelik beklentinin imar planı yapmak ile sınırlı kalmasında da aranmalıdır.

1968-1971 dönemi, tüm batı ülkelerinde olduğu gibi, ülkemizde de gençlik eylemlerinin başını çektiği ve var olan düzenin yoğun biçimde eleştirildiği çalkantılı

---

¹ Planlama, 1994, 25.Yıl Özel Sayısı TMMOB ŞPO Yayını, Ankara, ss.35-39

yılları kapsar. Toplumun tüm yapı ve kurumlarına yöneltilen bu eleştirilerin bölümümüzde verilen eğitimi etkilememesi beklenemezdi. Bu dönemde, özellikle öğrenci kesimi, toplum bilimsel içerikten yoksun, ülke sorunlarını veri alan imar planlama anlayışına karşı tavrı almış ve bölüm programının bu çerçevede değiştirilmesi yönünde çaba harcamıştır. Bu baskılar sonucunda, stüdyo derslerinin yükü azaltılmış, "sosyal içerikli" derslerle "niceliksel yaklaşımlar"ı vurgulayan derslerin sayıları artırılmıştır. Yapılan değişikliklerle, bir yanda, birbirinden farklı ve ilişkileri kurulmamış çok sayıda ders ile diğer yanda, sentez işlevini yerine getiremeyen stüdyo derslerinin yan yana sürdürüldüğü bir yapılanmaya gidilmiştir. Toplumbilimlere daha yakın, çok sayıda konuya yakınlığı olan, uzmanlaşma düzeyi çok düşük genel planlıların yetiştirildiği bir döneme girilmiştir. 1976 yılında yapılan bir ankete verilen yanıtlarda, bölüm mezunlarının ortak görüşü şöyle özetlenmektedir: "ODTÜ'de verilen şehir planlama eğitimi bizlere, sorunlara sezgisel düzeyde genel bir bakış açısı kazandırmış, geliştirdiği dünya görüşü, anlayışımızı ve çalışma bilincimizi belirlemede etkili olmuştur. Ancak, özellikle mesleğimizi ilgilendiren ayrıntılara inememek, mekan boyutunu yeterli düzeyde konuyla bütünleştirememek, meslekle ilgili teknikleri kullanamamak, temel sorunumuzdur. Konuyu sezgisel düzeyde algılama ise, diğer mesleklerden gelen mezunlarca da kısa sürede kazanılmakta ve planlı olarak bizlerin ayrıcalığı kalmamaktadır" (Ersoy, 1976).

Benzer bir değerlendirme 1978 yılında bölüm öğrencileri arasında yapılan bir ankette (Bademli, Kalkay:1978) de dile getirilmiştir. Uygulanan eğitim programına ilişkin olarak öğrencilerin yakındığı üç temel sorun, stüdyoların sentez aracı olma işlevini yerine getirememesi, dersler arasındaki ilişkilerin yetersizliği ve uzmanlaşmaya olanak verilmemesi olarak sıralanmaktadır.

Özetle, bu dönemde, bir önceki dönemim aşırı mimarlık vurgulu "genel planlı" üreten eğitim modelinin, yerini, vurgunun toplumbilimlere kaydığı, daha radikal ancak, yine "genel planlı"lar üreten bir modele bıraktığını görüyoruz.

Bağımsız bir meslek olarak kendisini toplumda benimsetemeyen kent planlıları, bu eksikliğin nedenini, meslek içinde uzmanlaşmanın yeterli düzeyde sağlanamamasına bağlama eğiliminde olmuşlardır. Nitekim 1970'li yıllarda hazırlanan tüm eğitim programı önerilerinde vurgu, "genel planlı" formasyonu üzerine öğrencilerin belirli bir dalda uzmanlaşmasına olanak tanımak, diğer bir deyişle, "bir konuda uzmanlaşmış genel planlı yetiştirmek" üzerinedir.

İlhan Tekeli, İTÜ için hazırladığı ve ODTÜ'de verilen Şehir ve Bölge Planlama eğitimi değerlendirici yazısında şu görüşlere yer vermektedir: "Şehir planlamanın çevredeki yeniden yorumlanmasından farklı olarak, herhangi bir disiplin üzerine alman ihtisaslaşma olmadığı, kendi başına bir disiplin olduğu, bu disiplin içinde ihtisaslaşmaların olacağı kabulü yapılmalıdır. Bu seçme ülkemizde şehir planlama konusundaki ihtisaslaşmayı hızlandıracak ve şehir planlama disiplinin hızla gelişmesini sağlayacaktır...Şehir planlama eğitimi, tek bir ihtisas olarak bir genel şehir planlama eğitimi şeklinde değil, şehir planlama içinde ihtisaslaşmaya imkan verecek şekilde yapılmalıdır" (Tekel i,1970:21-22)

Bu temel sorunu vurgulayarak, bölümümüzde 1970'li yıllarda hazırlanan ancak, hiç birisi yaşama geçirilememiş program önerilerine kısaca değinmek istiyorum.

Murat Balamir, Melih Ersoy ve Argun Evyapan (Balamir, Ersoy, Evyapan:1976) tarafından hazırlanan ve 1976 Mayıs ayında teksir olarak bölüm öğrenci ve öğretim elemanlarına dağıtılan " ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Politikası ve Eğitim Programı Taslağı"nda ayrıntılı bir eğitim program önerisine yer verilmiştir, öneride ikişer yıllık iki dönemden oluşan lisans eğitimi ile bunu izleyen yine iki yıllık yüksek lisans eğitimini kapsayan bir model önerilmektedir. Buna göre, birinci iki yıllık dönem, planlama konusunda girişin yapıldığı, "genel plancı" için yeterli bir bilgi birikimi ve sağlam bir temelin oluşturulmasını hedefleyen, ikinci dönemde öğrencinin seçeceği uzmanlaşma kanallarına ilişkin asgari bilgilenmenin sağlanacağı dönem olarak düşünülmektedir. İkinci iki yıllık dönem, "sınırlı da olsa, şehir planlama geneli içinde uzmanlaşma"nın amaçlandığı bir aşamayı kapsamaktadır. Bu dönemde öğrencilere stüdyolarda ikili bir seçme olanağı verilmektedir. Buna göre, öğrenciler ya planlama stüdyolarına ya da kentsel tasarım stüdyolarına devam edebileceklerdir. Benzer bir seçme derslerde de yapılacaktır, öğrenciler ya, "A Grubu" denilen kalitatif kanal içindeki ders gruplarından (dizilerinden) seçme yapacaklar, ya da, "B Grubu" diye adlandırılan kantitatif kanaldaki ders dizileri içinden seçme yapacaklardır, özetle, bir yandan, yıllar itibariyle üç aşamalı, diğer yandan ve bununla birlikte, konular itibariyle üç kanalı bir uzmanlaşma modeli önerilmektedir.

Modelin üçüncü aşamasını, asgari iki yıllık lisansüstü eğitim oluşturmaktadır, öneride, yüksek lisans eğitimin, lisans eğitiminden niteliksel bir ayırım taşımayan, onun eksikliklerini tamamlayan bir aşama olmaktan çok, lisans eğitiminin ikinci döneminde girişi yapılan uzmanlaşma alanlarında derinleşilen ve özgün katkı yapılan bir evre olması beklenilmektedir.

Özetle, öneride üç aşamalı bir model öngörülmekte ve ikinci dönemden başlayarak uzmanlaşmanın vurgulanması gereğinin altı çizilmektedir.

Bu programı hazırlayan öğretim üyelerinden Murat Balamir, 1978 yılında düzenlenen "Planlama Eğitim Programını Geliştirme Seminerleri"nde uzmanlaşma konusunda şu görüşleri ileri sürmekteydi: " Türkiye'de yakın gelecekte, nitelik ve becerilerde farklılaşmış plançılara gereksinim belirginleşecektir. Bu sadece gerçekleşme olasılığı yüksek bir durum değil, aynı zamanda istenen ve zaman içinde daha erkene alınması için çaba göstermeye değer bir durumdur... Bu gereksinimin ağırlığını mekansal planlamanın (ölçek ayrımları yanı sıra) farklı sosyal bilimlerde derinlik kazanmış türleri ve sosyal planlama ya da sosyal mühendislik dalları oluşturacaktır...Bu gereksinmeyi karşılayacak kadroların planlama eğitiminden geçmeleri zorunludur." (Bademli, Akışık,1979:56).

Mimarlık Fakültesi öğrenci Derneği tarafından hazırlanan Şubat 1979 tarihli teksirde (Mimarlık Fakültesi öğrenci Derneği, 1979), genel olarak eğitim ve özelde Şehir Planlama Bölümü'nün eğitim programına ilişkin değerlendirmeler yapılmakta ve bir

de öneri sunulmaktadır, önerilen modelin "herkesin üzerinde anlaştığı gibi nüve ve uzmanlaşma programlarından oluşacağı" belirtildikten sonra, temel ağırlığın nüve programda olması ve uzmanlaşma programının bunun bir devamı olarak düşünülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Yine, iki yıllık dönemler benimsenmekte ve uzmanlaşmanın vurgulandığı ikinci dönemin, bir yandan, genel nitelikte plancı yetiştirilme gereksinimini tümüyle göz ardı edilmesine yol açmaması dilenirken, diğer yandan, bu aşamanın yüksek lisans eğitimi yapacak olan öğrenciler için bir hazırlık dönemi niteliği taşıması gerektiği de vurgulanmaktadır.

İlhan Tekeli (Tekeli,1980) 1980 yılında yayınlanan " ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Programının Yeniden Düzenlenmesi üzerine Düşünceler" adlı uzun makalesine giriş yazısında, son yıllarda bölüm programına ilişkin olarak yapılan toplantı ve seminerlerle belirli bir birikim sağlandığını belirttikten sonra, "artık beklenen somut öneriler ve üzerinde tartışılacak bir programdır" saptamasını yaparak ayrıntılı bir öneride bulunmaktadır.

Tekeli, önerisinde uzmanlaşmaya ilişkin olarak şu saptamaya yer vermektedir: " Bugün artık ODTÜ Şehir ve Bölge Planlaması eğitiminde tanımı belirsiz bir genel plancı plancı yetiştirilmesinden, genel plancı formasyonu ile birlikte bir konuda uzmanlaşmış plancı yetiştirmeye geçilmelidir" (Tekeli,1980:26).

Tekeli'nin önerdiği modelde eğitim programı üç aşamalı olarak düşünülmüştür. İlk iki sınıfta öğrencilere genel formasyon dersleri verilecek; üçüncü ve dördüncü yıllarda ise öğrenciler belirli alanlarda (1.Kantitatif, 2.Sosyal Bilim-Yönetim, 3.Tasarım) hünelerlerini geliştirmeye yönlendirileceklerdir, öneride, 3 ve 4, sınıflarda alınacak seçmeli dersler, birbirinden bağımsız tek tek derslerden çok önerilen ders dizileri (bilgisayar çizgisi, ekonomi çizgisi, sosyal bilim çizgisi, yönetim bilim çizgisi, konut çizgisi, ulaşım çizgisi vb.) arasında yapılacaktır.

Önerilen programın üçüncü aşamasını, lisans sonrası eğitim dönemi oluşturmaktadır. Bu aşamada, konulara göre uzmanlaşma hedef alınmaktadır, özetle, üç aşamalı programın temel yaklaşımı, en alt aşamada "genel plancı" için gerekli birikimin sağlanması, en üst aşamada ise "uzmanlaşmış plancı"ların eğitilmesi biçimindedir.

Özetle, 1980 li yılların başına gelindiğinde, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama bölümünün gerek öğretim elemanlarının ve gerekse öğrencilerinin üzerinde ortaklaşa anlaştıkları modelin, üç aşamalı bir eğitim programı olduğu söylenebilir. öğrencilere ilk iki yılı kapsayan birinci aşamada, genel plancı formasyonunun sağlanmasına yönelik bir eğitim paketi verilecek, bunu izleyen ikinci iki yıllık dönem, belirli bir dalda derinleşmeye başlangıç olabilecek uzmanlaşma aşamasına geçişe hazırlayacak ve nihayet yüksek lisans programı ile bu süreç tamamlanmış olacaktır.

Yukarıda belirtildiği gibi, üzerinde geniş bir uzlaşmanın sağlandığı böyle bir programın bölümümüzde 15 yıl sonra uygulanmaya konulmasında ağırlıklı olarak bölüm dışı dinamiklerin etkili olduğu bilinmektedir. 12 Eylül darbesi ve onun en

birincil kurumları arasında yer alan YÖK dönemi ülkemizde tüm kurum ve örgüt ve kişilerde olduğu gibi bölümümüzün dinamikleri de etkilemiştir. Yeni eğitim programı arayışları ancak 1980'lerin sonlarına doğru gündeme gelebilmiştir. Bölümümüzün bu dönemde eğitim programlarına ilişkin olarak tek etkin çabası, YÖK tarafından ülke düzeyinde tüm planlama bölümlerinde oluşturulmaya çalışılan tek tip ders programına karşı direnmek ve uygulanmakta olan programı elden geldiği ölçüde korumaya çalışmak olmuştur.

Özetle, 12 Eylül rejimi ve onun uzantısı olan YÖK uygulaması, bölümümüzün 15 yıl önce uygulamaya koyup bugün önemli bir deneyim birikimine sahip olabileceği eğitim programının yaşama geçirilememesinin en birincil sorumlusu olmuştur.

1993-1994 eğitim yılında öğrenci almaya başlayan Kentsel Politika ve Yerel Yönetimler yüksek lisans programı ile Şehir ve Bölge Planlama Bölümünün 1994-1995 akademik yılında uygulanmaya koyduğu yeni lisans programları kökleri 1970 li yıllarda yapılan tartışmalara dek uzamaktadır. Dolayısı ile bu gelişmeleri anlık kararların değil, uzun bir tarihsel oluşumun ürünleri olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır. Önerilen ortak program, her disiplini gerek bireyler düzeyinde, gerekse de bölüm ve fakülteler düzeyinde kendi kurumsal ve yasalarla belirlenmiş sınırları içine hapsetme şeklinde gelişen YÖK politikalarına karşı gelişen bilinçli tavrın bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.

1991-1992 eğitim yılı boyunca sürdürülen yüksek lisans programı tartışmalarında ağırlık, belirli alanlarda uzmanlaşmanın vurgulanacağı programlar oluşturulması düşüncesi etrafında yoğunlaştı. Bu akademik yılda sık sık toplanan bölüm kurulu, yüksek lisans programının yeniden düzenlenmesi için geliştirilen değişik model ve somut program önerileri üzerinde uzun tartışmalar yaptı. Kentsel Politika Planlaması program önerisi bu tartışmalarda biçimlendi ve olgunlaştı. Programın bölümler arası olması, değişik disiplinlerden öğrenci kabul etmesi, mezunların şehir plancılarının hak ve yetkilerinden yararlanmalarını önlemek vb. nedenler, programın Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı bir ana bilim dalı olarak örgütlenmesi düşüncesini güçlendirdi. Bölüm düzeyinde yapılan tartışmalar olgunlaştıktan sonra öneri 1993 yılı başında Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölüm kurullarında tartışıldı. Her iki bölümün bölüm kurullarınca benimsenen taslağın yaşama geçirilmesi için her iki bölüm başkanının hazırladığı ortak protokol ile Sosyal Bilimler Enstitüsü Genel Kuruluna iletildi. Enstitü Genel Kurulunun yeni ana bilim dalının kuruluşunu onaylamasından sonra, aynı yılın yaz aylarında konu üniversite Senatosuna getirildi, üniversite Senatosu programın ana bilim dalı olarak YÖK'e önerilmesinden önce daha ayrıntılı tartışmaların yapılması gereğinden hareket ederek, programın öncelikle, 1993-1994 akademik yılında Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü bünyesinde denenmesi görüşünü benimsedi. Bu nedenle, 1993-1994 eğitim yılında programa kabul edilen ilk öğrenciler, bu çerçevede eğitimlerine başlamış oldular. 1993 yılı güz aylarında üniversite Senatosunda yeni program önerisi ayrıntılı olarak tartışıldı. Bir kaç oturumla yapılan görüşmeler sonunda, programın, aynı dönemde getirilen Yerel Yönetimler Ana Bilim dalı önerisi ile birlikte ele alınarak, tek bir ana bilim dalı olarak örgütlenmesi görüşü benimsendi. Bu çerçevede, Kentsel Politika ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı olarak yeniden yapılan düzenleme üniversite

Senatosu'nun 8.2.1994, ve YÖK'ün 25.2.1994 tarihli kararları ile eğitimine başlamış oldu.

Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler ana bilim dalı içinde, yüksek lisans düzeyinde, vurguları farklı iki programda eğitim verilmektedir. Bunlar, 1) Kentsel Politika Planlaması ve 2) Yerel Yönetimler yüksek lisans programlarıdır.

Ülkemizdeki eğitim sistemine bakıldığında hiçbir üniversitede yerel yönetimler alanında lisans eğitimi verilmediği görülecektir. Yerel yönetim siyaset bilimi ve kamu yönetimi alanında lisans eğitimi verilen bölümlerde sınırlı bir biçimde ele alınıp işlenen bir konudur.

Var olan eğitim düzeni içinde öğrenciler yerel yönetimler alanında uzmanlaşma olanağı bulamamaktadırlar, üniversite eğitimini tamamlayan öğrenciler kendilerini daha yeterli hissettikleri, üniversitede uzmanlaştıkları alanda iş olanakları aradıklarından doğal olarak yerel yönetimlere yönelmemektedirler. Bu anlamda talebin olmaması yerel yönetimlerin nitelikli personel temin etmelerini güçleştirmektedir.

Yukarıda da anlatıldığı gibi, ülkemizde kentleşmenin bugün ulaştığı boyutlar, salt bir meslek eğitiminin sınırlı program ve süresi içinde kapsanamayacak denli karmaşık ve kapsamlı bir yapı oluşturmaktadır. Artık, salt kendi disiplinlerinin görece dar çerçevesi içinde yetişmiş elemanlar yanı sıra, farklı disiplinlerin ortaklaşa geliştirip oluşumuna katkıda bulunacağı yeni ortak programlarda eğitilmiş, birden fazla disiplinin bilgisini sentezleyebilen yeni bir uzman kesime gereksinim duyulmaktadır. Kenti bir toplumsal, ekonomik, politik ve kültürel bütün olarak kavrayabilmek, farklı ve yeni bir eğitim sürecini zorunlu kılmaktadır.

Bu saptamalara dayalı olarak, kent planlamasına yansıyan politik süreçlere hakim, plan uygulamasının denetimini yapabilen, adem-i merkezileşen bir yönetim yapısında kentsel süreçleri hukuki, mali, idari boyutlarıyla da tasarımıyla yönlendirebilen uzmanlara olan gereksinim artmaktadır.

Kentsel Politika Planlaması programında zorunlu dersler planlama stüdyolarıdır. Bu programda stüdyolar, tüm diğer derslerde kazanılan kuramsal bilgi birikimlerinin belirlenen stüdyo konusu özelinde yoğunlaştığı, sentezlendiği ve meslek pratiğine dönüştürüldüğü, kısacası, tüm programın etrafında döndüğü bir odak niteliğindedir. Yerel yönetimler programının zorunlu dersleri ise, Yerel Yönetimler ve Kamu Yönetiminde Kuram ve Uygulama adlı derslerdir. İki programdan öğrencilerin yararlanabilecekleri seçmeli dersler şunlardır; Yerel Yönetimlerde Güncel Sorunlar, Kent Planlama Kuram ve Pratiği, Kent ve Kentleşme, Kamu Ekonomisi-Yerel Yönetimler Maliyesi, Kentleşmenin Yasal ve Yönetimsel Analizi, Planlama Kuramları, Politika Tasarımı ve Değerlendirmesi, Kentsel İşletme ve Proje Yönetimi, Karar Verme ve Uzlaşma Süreci, Politik Psikoloji, Kamu Yönetimi Kuramları, Yerel Yönetimler ve İmar Hukuku, Karşılaştırmalı Yerel Yönetimler, Yerel Yönetimler ve özelleştirme, Metropolitan Alanlarda Güncel Sorunları. Program kapsamında yer

alan bu derslerde merkezi ve yerel yönetimler düzeyinde kentsel politikaların oluşum, gelişme ve gerçekleşme süreçleri, merkezi ve yerel yönetimlerin içinde ve/veya dışında oluşan politik ve toplumsal süreçler, örgütlenme biçimleri, bürokratik yapılanmanın bu süreçler üzerindeki etkileri tartışılmakta, belediye, imar ve planlama hukukunun gelişimi, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve sınırları, yerel yönetimlerin akçalı sorunlarına ilişkin olarak kamu ve devlet malları kuramları çerçevesinde yapılan tartışmalar yanı sıra yerel yönetimlerin akçalı sorunlarını aşmak için oluşturulan modeller, kentsel alanlarda taşınmazların vergilendirilmesi vb. konular işlenmektedir.

Özetle, yukarıda sunulan programla, yeni ana bilim dalı çerçevesinde, yerel yönetimler, kentleşme hukuku, kentsel kamu ekonomisi, kentsel politika analizi ve kentsel proje üretimi alanlarında uzmanlaşmış elemanlar yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kaynaklar

Abrams,C.(1966) Man's Struggle For Shelter in An Urbanizing World, M.I.T Press, Camb.,Mass.

Bademli, R., Kalkay,N., (1978), Eğitim Programı üzerine, ODTÜ, Mimeo.

Bademli, R. , Akışık, S., (1979), Planlama Eğitim Programını Geliştirme Seminerleri, ODTÜ, Ankara.

Balamir,M., Ersoy,M., Evyapan, A., (1976), ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Politikası ve Eğitim Program Taslağı, ODTÜ, Mimeo.

Ersoy, M., (1976), Şehir Planlama Eğitimiyle İlgili Görüşler Anketi Sonuçları, ODTÜ, Mimeo.

Mimarlık Fakültesi öğrenci Derneği, (1979), Eğitim ve Şehir ve Bölge Planlama Bölümünün Eğitim Programı Hakkında Görüşler, ODTÜ, Mimeo.

Tekeli, İ., (1970), ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Eğitiminin On Yıla Yaklaşan Deneyinin Değerlendirilmesi üstüne, ODTÜ, Mimeo.

Tekeli, İ., (1980), Planlama Eğitim Programını Geliştirme öneri 1 eri-1., ODTÜ, Ankara.